

Datum
2019-09-10
Vår referens
Lisa Bülow
Miljöinspektör
lisa.bulow@malm.se

Remiss från Miljödepartementet – Användning och överlåtelse av växtskyddsmedel, miljöskaktionsavgifter på växtskyddsmedelsområdet samt utbildning för hantering av vissa bekämpningsmedel (M2019/01453/R) MN-2019-5931

Sammanfattning

Miljödepartementet föreslår ett antal ändringar i förordning (2014:424) om bekämpningsmedel. Förordningen tar bland annat upp definitionerna av de olika behörighetsklasser som finns för växtskyddsmedel. Förslaget innebär att klass 3 omdefinieras och att en ny klass 4 tillkommer. Omdefinieringen innebär att det krävs utbildningsbevis för att få använda och köpa preparat i klass 3. Miljöskaktionsavgifter föreslås vid överträdelse av de nya reglerna. Ett annat förslag är att utöka de områden som kräver tillstånd vid yrkesmässig spridning av bekämpningsmedel.

Miljönämnden ser positivt på Miljödepartementets förslag på lagförändringar.

Förslag till beslut

1. Miljönämnden svarar på denna remiss enligt förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelsen, daterad 2019-09-10
- Bilaga 1: Promemoria Användning och överlåtelse av växtskyddsmedel, miljöskaktionsavgifter på växtskyddsmedelsområdet samt utbildning för hantering av vissa bekämpningsmedel

Beslutsplanering

Miljönämnden, 2019-09-23

Beslutet skickas till

Miljödepartementet

Ärendet

Miljödepartementet har skickat remiss av promemorian Användning och överlåtelse av växtskyddsmedel, miljöskaktionsavgifter på växtskyddsmedelsområdet samt utbildning för hantering av vissa bekämpningsmedel, M2019/01453/R till Malmö stad för yttrande. Stadskontoret har översänt remissen till miljönämnden för direkt besvarande till

Miljödepartementet. Remissvar ska ha inkommit till Miljödepartementet senast den 16 oktober 2019.

Bakgrund

I promemorian föreslår Miljödepartementet följande:

- Att definitionen av behörighetsklass 3 ska ändras så att den ska gälla för medel som endast får hanteras av den som har kunskap för att hantera medlet på ett säkert sätt. En ny klass 4 införs för växtskyddsmedel som inte ska hänföras till klass 1, 2 eller 3. Detta innebär att utbildningsbevis inte krävs för klass 4. Samtliga preparat som idag ingår i klass 3 kommer fortsätta tillhöra den klassen tills innehavaren av preparatet ansöker om prövning av ny klassificering hos Kemikalieinspektionen. Enligt Miljödepartementet är avsikten med förslaget att klass 4 som utgångspunkt ska gälla för biologiska växtskyddsmedel, för så kallade lågriskmedel och för medel som är tillåtna för ekologisk odling.
- att växtskyddsmedel i behörighetsklass 3 inte ska få överlåtas till någon som inte har ett utbildningsbevis
- att en utbildning ska inrättas som berättigar till ett utbildningsbevis för användning av medel i klass 3
- att två nya miljöstraffsavgifter införs: 2 000 kronor vid användning av medel i klass 3 utan utbildningsbevis och 5 000 kronor vid överlåtelse till någon utan utbildningsbevis
- att yrkesmässig användning av växtskyddsmedel på tomtmark med bostadshus och i koloniträdgårdsområden dit allmänheten har tillträde ska kräva kommunalt tillstånd.

Miljö- och energidepartementet översände år 2017 en remiss till Malmö stad angående begränsning av icke yrkesmässig användning av kemiska växtskyddsmedel i Sverige. Remissen bestod av Kemikalieinspektionens rapport från ett regeringsuppdrag. Miljönämnden såg i sitt yttrande 2017-09-08 positivt på att begränsa den privata användningen av växtskyddsmedel.

Förvaltningens förslag till yttrande

Miljönämnden ser positivt på de lagförändringar som föreslås i promemorian. Miljönämnden har som mål att minska stadens totala användning av kemiska bekämpningsmedel och upplever den privata användningen som en stor del av detta. Det är därför positivt att begränsa den privata användningen av växtskyddsmedel och att ställa krav på kunskap hos privatpersoner då den gruppen generellt sett inte har så stor kunskap.

Miljönämnden har förhoppningen att lagförändringarna leder till

- minskade risker för hälsa, både för användaren och för de som vistas i, eller i närheten av det behandlade området och
- stärkt skydd mot förorening av yt- och grundvatten samt ett stärkt skydd av fåglar, insekter och däggdjur.

Behörighetsklasser

Eftersom det i dagsläget inte med säkerhet går att säga vilka preparat som kommer att stanna i klass 3, eller vilka som kommer att klassas om till klass 4 är det svårt för miljönämnden att yttra sig över resultatet av att införa förslaget.

Av dagens 34 godkända preparat i klass 3 är sex stycken roundup-preparat med glyfosat som verksamt ämne. Miljönämnden välkomnar att det krävs kunskap vid användningen av samtliga

preparat med glyfosat. Nämnden anser att preparat med glyfosat aldrig kan klassas som ett biologiskt växtskyddsmedel, ett lågriskmedel eller ett medel som är tillåtet för ekologisk odling. Det finns, enligt nämnden, inte någon anledning till att privatpersoner ska kunna använda denna typ av bekämpningsmedel. Glyfosat är ett totalbekämpningsmedel vilket innebär att medlet inte är inriktat mot en särskild typ av ogräs utan tar död på all vegetation. I en undersökning av yt- och grundvatten genomförd av SLU 2015 innehöll alla prover bekämpningsmedelsrester och glyfosat var ett av de vanligaste preparaten. Glyfosat är giftigt för vattenlevande organismer och potentiellt hälsofarligt för människor.

Överlåtelse av preparat i klass 3

Miljönämnden ser positivt på att förslaget om utbildningsbevis för preparat i klass 3 kompletteras med reglering för överlåtelse av samma preparat. Nämnden anser att det hade varit svårt att bedriva tillsyn om lagförslaget endast inneburit kunskap vid användning.

De butiker som säljer växtskyddsmedel av klass 1 och/eller 2 idag ska ha minst en person med utbildning i användning av växtskyddsmedel. Miljödepartementet föreslår ingen motsvarande reglering för klass 3. Miljönämnden anser dock att det även finns behov av utbildad personal i de butiker som säljer preparat av behörighetsklass 3. Förhoppningen med en sådan reglering är att butikerna ser över sitt sortiment och gör ett aktivt val huruvida de vill fortsätta att sälja preparat i klass 3 eller inte. Det är viktigt att butiken har kunskap motsvarande användarens. Med ökad kunskap blir det förhoppningsvis tydligare för butikerna att de måste ta fram rutiner för att kontrollera utbildningsbevis samt föra in ett system så att kontrollen verkligen görs. Som tillsynsmyndighet är det mer sannolikt att genomföra tillsyn på butiker än på privatpersoner. Om förslaget skulle införas är det rimligt att även införa en kompletterande miljö sanktionsavgift.

Utbildning för klass 3

Miljönämnden kan inte yttra sig över utbildningens innehåll eller omfattning då det saknas information om vad som skulle ingå i utbildningen och hur den skulle genomföras. Miljödepartementet tar upp att utbildningen inte kommer kräva den särskilda kunskap som gäller för klass 1 och 2 samt att kursplanerna kommer beslutas först när alla myndigheter har hörts. Miljönämnden har förståelse för att detaljerna kring utbildningen inte är beslutade än men vill framföra att utbildningen bör innehålla förslag på alternativa lösningar för ogräsbekämpning samt att den bör uppmuntra till insatser som kan göra för att öka den biologiska mångfalden.

Miljönämnden ser det som nödvändigt att länsstyrelsen håller i utbildningen för klass 3 eftersom länsstyrelsen har utbildningen för klass 1 och 2.

Miljö sanktionsavgifter

Miljönämnden ställer sig positiv till införandet av miljö sanktionsavgifter och anser att nivån på avgifterna är rimliga i förhållande till redan befintliga miljö sanktionsavgifter inom bekämpningsmedelsområdet.

Kommunalt tillstånd för yrkesmässig användning

Miljönämnden ser positivt på att utvidga ovan nämnda förbud till fler platser. I ett koloniträdgårdsområde dit allmänheten har tillträde rör sig många vuxna, barn och djur som kan påverkas negativt av kemisk bekämpning. Inom en koloni finns oftast många olika typer av områden. Miljönämnden anser att det är lämpligare att använda benämningen koloniområde än koloniträdgårdsområde för att förtydliga att hela området omfattas och inte bara själva trädgårdarna.

Miljönämnden tror inte att ansökningarna för tillstånd att sprida växtskyddsmedel kommer öka avsevärt i samband med införandet av de nya områdena. Miljönämnden bedömer att svårigheten snarare ligger i att få alla att ansöka. Vi bedömer att det finns ett stort mörkertal med yrkesverksamma som inte ansöker för de områden som redan finns i lagstiftningen. På grund av detta välkomnar miljönämnden nationella informationsinsatser riktade till exempelvis fastighetsägare för att lyfta vad lagstiftningen innebär och varför det är viktigt att följa den.

Övrigt

Miljönämnden vill också lyfta ett antal punkter som är viktiga att uppmärksamma framöver kopplat till de nya lagförslagen.

Miljönämnden tycker att det även bör utreda eventuella lagförändringar som gäller andra bekämpningsmedel, exempelvis biocider. Idag finns inget krav på tillstånd vid yrkesmässig spridning av biocid. Miljönämnden har bland annat uppmärksammat att spridning av biocider mot spindlar har skett på fönster och fasad på bostadshus i Malmö. Promemoriar tar i stycke 2.3.3 upp att bin och andra pollinerande insekter kan vara mycket känsliga för medel som är avsedda för skadeinsekter. Bekämpning av spindlar på fasader påverkar rimligtvis bin och pollinerande insekter. Denna typ av spridning påverkar troligtvis även yt- och grundvatten samt personerna som bor i bostadshuset. Utifrån detta ser nämnden att viss yrkesmässig spridning av biocider bör kräva kommunalt tillstånd.

Miljönämnden anser att det kan vara lämpligt att se över villkoren för användning av bi-giftiga medel i klass 1 och 2. Miljönämnden anser att förbudet mot användning av dessa preparat inte bara ska gälla bara blommande fält utan samtliga fält. Det går inte att förhindra att insekter flyger över fält som inte blommar på vägen till ett blommande fält.

Miljödepartementet tar inte upp risken för att användningen av salt som ogräsbekämpning kan komma att öka i samband med lagförändringarna. Miljönämnden välkomnar vägledning kring användning av salt som ogräsbekämpning för att kunna hantera eventuella frågor och klagomål som kommer kopplat till detta. Miljönämnden önskar ett förtydligande huruvida salt är olagligt som bekämpningsmedel eller inte, samt hur landets kommuner ska agera vid eventuell användning, oavsett om den är yrkesmässig eller privat.

Barnkonventionen

Barnkonventionen har beaktats vid handläggningen av detta ärende. Eftersom barn under olika perioder i sin utveckling är mer känsliga än vuxna kan effekterna av bekämpningsmedel vara särskilt skadliga för barns hälsa. Det är därför olämpligt att förvara och använda kemiska växtskyddsmedel där barn finns i närheten. Barn uppehåller sig mycket på allmänna platser och troligtvis ännu mer i privata trädgårdar. Barn kan utsättas för indirekt exponering av växtskyddsmedel, exempelvis genom kontakt med en behandlad gräsmatta.

Förslaget har utarbetats av Lisa Bülow, miljöinspektör

Samråd har skett med Emma Aldin och Sara Nilsson, miljöinspektörer på avdelningen för miljö- och hälsoskydd samt Sanja Nogalo Culjak, enhetschef på avdelningen för miljö- och hälsoskydd.

Ansvariga

Rebecka Persson
Miljödirektör

Jeanette Silow
Avdelningschef
Avdelningen för miljö- och hälsoskydd